

Informatie over elektroconvulsietherapie op het internet

G. DEGRAEVE, C. VAN HEERINGEN, K. AUDENAERT

SAMENVATTING Dit artikel poogt een kwantitatieve en kwalitatieve beoordeling te maken van de op het internet beschikbare informatie over elektroconvulsietherapie. De kwantitatieve beoordeling gebeurde door het invoeren van vijf zoektermen in acht (meta)zoekmachines. Voor de kwalitatieve beoordeling werden telkens de eerste twintig websites die elke zoekterm genereerde in Google bezocht en gescoord met een aangepaste sandvikbeoordelingslijst. Hieruit blijkt dat de beoordeelde websites technisch goed, maar inhoudelijk eerder onvolledig zijn.

[TIJDSCHRIFT VOOR PSYCHIATRIE 48(2006)10, 797-802]

TREFWOORDEN elektroconvulsietherapie, informatie, internet

Het internet is voor zowel patiënten als hulpverleners een belangrijke bron van informatie. Om de kwantiteit en kwaliteit te onderzoeken van psychiatrische websites die zich richten op een breed publiek, leek bestudering van websites over een controversieel onderwerp als elektroconvulsietherapie (ECT) een geschikt uitgangspunt.

METHODE

Relevante wetenschappelijke literatuur over psychiatrie, het internet en ECT werd gezocht via PubMed, met als zoektermen 'internet ECT' (5 resultaten), 'internet psychiatry websites' (15 resultaten), 'psychiatry AND (website OR internet)' (626 resultaten) en '(ECT OR electroconvulsive) AND (website OR internet)' (3 resultaten). Daarnaast werden de referenties van de relevante artikelen gescreend op aanvullende literatuur.

Om een kwantitatieve inschatting te maken werd gebruikgemaakt van (meta)zoekmachines. Metazoeckmachines doen gelijktijdig een beroep op andere zoekmachines en geven de zoekresultaten gebundeld weer (Internet-helpdesk 2006). De

zoektermen 'ECT', 'electroconvulsive therapy', 'elektroconvulsietherapie', 'electroshock' en 'elektroshock' werden ingevoerd in acht (meta)zoekmachines met – waar beschikbaar – de instellingen 'wereldwijd', 'internet', 'web' en 'alle talen'.

Voor de kwalitatieve inschatting werden dezelfde vijf zoektermen ingevoerd in de populaire zoekmachine Google (www.google.com). De eerste twintig websites die elke zoekterm opleverde, werden bezocht en gescoord. Daarvoor werd een aangepaste sandvikbeoordelingslijst (Degraeve e.a. 2006) gebruikt (zie tabel 1). Deze beoordelingslijst werd aanvankelijk ontwikkeld om websites over urine-incontinentie te beoordelen (Sandvik 1999) en meet de technische kwaliteit van een website. De items 'bereikbaar' en 'relevant' en de criteria voor het inschatten van de volledigheid van de informatie (tabel 1: 'Inhoudelijk') werden aan de beoordelingslijst toegevoegd.

De gevonden websites werden ook onderverdeeld naar taal, inhoud en oorsprong. Voor deze laatste onderverdeling werden vier categorieën gebruikt. De categorie 'Persoonlijk' bevat alle websites die van een privépersoon uitgaan, de catego-

TABEL 1 Scoresysteem voor de kwalitatieve beoordeling van websites, zoals opgesteld en gebruikt voor het onderzoek naar informatie over elektroconvulsietherapie op het internet*		
Algemeen	Bereikbaar	1 Ja 0 Nee
	Relevant	1 Ja 0 Nee
Technisch	Eigenaar	2 Duidelijke vermelding van de eigenaar, inclusief naam 1 Andere vermeldingen 0 Geen vermelding
	Auteur	2 Naam en kwalificaties van de auteur zijn duidelijk vermeld 1 Andere vermeldingen 0 Geen auteur vermeld
	Bron	2 Wetenschappelijke referenties 1 Andere bronvermeldingen 0 Geen bronvermeldingen
	Actualiteit	2 Datum van publicatie of update is op alle pagina's duidelijk aangegeven 1 Alle andere vermeldingen 0 Geen vermelding
	Interactiviteit	2 Duidelijke mogelijkheid om commentaar te geven of vragen te stellen via e-mail of een onlineformulier 1 Andere mogelijkheden om contact op te nemen (telefoonnummer, adres) 0 Geen mogelijkheid tot interactiviteit
	Navigeerbaarheid	2 Informatie is gemakkelijk te vinden of duidelijk gestructureerd via links 1 Informatie is sterk verspreid maar te vinden via links of zoekmachine 0 Chaotisch verspreide informatie, geen zoekmachine
	Balans	2 Gebalanceerde informatie 1 Producten of diensten bevoordelend 0 Enkel promotie van eigen producten of diensten
	Inhoudelijk	
	Geschiedenis	3 Uitvoerige uitleg
	Indicatie	2 Korte uitleg
	Techniek	1 Vermeld
	Nevenwerkingen	0 Niet vermeld
	Verloop van de behandeling	
	Resultaten	
* naar Sandvik 1999		

rie 'Professioneel' bevat alle websites die uitgaan van een privépersoon met een (para)medische opleiding, in de categorie 'Organisaties' staan alle websites die duidelijk een organisatie vertegenwoordigen en tot de laatste categorie 'Onbekend' behoren alle websites die niet duidelijk onder een van de vorige categorieën vallen of waarvoor niet genoeg informatie voorhanden is om ze te categoriseren.

RESULTATEN

De zoekopdracht in PubMed leverde weinig

relevante literatuur op. Evenmin is gelijksoortig onderzoek gevonden.

Kwantitatief Zoekmachines doorzoeken een database van bekende websites of gebruiken een specifiek algoritme om hun resultaten te genereren. De resultaten zijn dan ook afhankelijk van die database of dat algoritme. De zoekresultaten van enerzijds Ask, Hotbot en Lycos, en anderzijds Altavista en Yahoo vertonen opvallend veel overeenkomsten; mogelijk delen deze zoekmachines dezelfde database of hetzelfde algoritme. Het spreekt voor zich dat er meer zoekresultaten

TABEL 2 Aantal websites per zoekmachine en zoekterm zoals gevonden in het onderzoek naar informatie over elektroconvulsietherapie op het internet

	ECT	Electroconvulsive therapy	Elektroconvulsietherapie	Electroshock	Elektroshock
www.altavista.com	21.600.000	494.000	239	608.000	44.700
www.ask.com	3.188.000	87.400	16	92.200	519
www.google.com	20.900.000	615.000	533	783.000	39.100
www.hotbot.com	3.250.000	91.600	16	102.200	519
www.ixquick.com	2.302.839	62.249	458	77.103	2.957
www.lycos.com	3.188.000	91.600	16	102.200	519
www.msnsearch.com	2.200.342	38.583	462	62.311	3.165
www.yahoo.com	21.400.000	491.000	247	608.000	44.800

taten zijn bij de Engelstalige zoektermen dan bij de Nederlandstalige. Voor een overzicht van het aantal gevonden websites per zoekmachine en per zoekterm, zie tabel 2.

Kwalitatief Van de 100 websites die via Google werden gevonden, bleken er 95 daadwerkelijk bereikbaar, waarvan 62 inhoudelijk relevant waren voor dit onderzoek. Bij 2 of meer zoektermen kwamen dezelfde websites in de resultaten voor, waardoor er 52 unieke, bereikbare en relevante sites overbleven. Voor de inhoudelijke analyse werden 49 websites beoordeeld, omdat 2 sites bestonden uit links naar andere, wel gescoorde, websites en er van 1 website – van een (Engels-talig) tijdschrift – geen inhoud beschikbaar was. Tabel 3 geeft een overzicht van de verdeling voor elke zoekterm van de 20 eerste via Google gevonden websites.

Gemiddeld scoorden de 52 unieke websites qua technische kwaliteit 11,1 op 14 (79,2%; spreiding 3-14). Bij de beoordeling van de volledigheid, waar het maximum 18 is, scoorden de afzonderlijke websites gemiddeld 9,6 (53,3%; spreiding 2-17).

Classificatie De classificatie op basis van taal is weergegeven in tabel 4. De Nederlandsta-

lige sites werden nog onderverdeeld in Nederlandse en Belgische websites, al naar gelang de extensie .nl of .be. Kwam er een andere extensie voor, dan werd gekeken naar aanwijzingen in de naam of de inhoud van de site.

De classificatie op basis van de inhoud ziet er als volgt uit. Negen (17,3%) websites lieten zich uitgesproken negatief uit over ECT. Alleen met de zoekterm 'elektroshock' werd een Nederlandse website gevonden die een negatief standpunt innam over ECT. Binnen de categorie 'Organisaties' bevonden zich 5 (9,6%) ziekenhuiswebsites, waarvan slechts 1 Engelstalige (met zoekterm 'electroconvulsive therapy'). Deze 5 websites werden geïdentificeerd via de inhoud van de site of via de URL (Uniform Resource Locator). De zoekterm 'elektroconvulsietherapie' leverde ook 5 websites op over een recent verschenen Nederlandstalig boek over ECT (Van den Broek e.a. 2005). Omdat deze websites naast de referentie geen informatie bevatten, werden ze als irrelevant beschouwd.

Met betrekking tot de classificatie op basis van oorsprong behoorden de meeste websites (31; 59,6%) tot een organisatie, 18 websites (34,6%) gingen uit van een privépersoon. Daarvan waren er 9 persoonlijke websites en 9 professionele (beide 17,3%). Van 3 websites (5,8%) was de oorsprong onbekend.

TABEL 3 Verdeling van de eerste twintig via Google gevonden sites voor elke zoekterm in het onderzoek naar informatie over elektroconvulsietherapie op het internet

	ECT	Electroconvulsive therapy	Elektroconvulsietherapie	Electroshock	Elektroshock	Totaal
Aantal bereikbaar	20	19	19	20	17	95
Aantal relevant	7	19	12	15	9	62
Aantal uniek, relevant en bereikbaar	7	17	10	12	6	52

TABEL 4 Aantal Engelstalige en Nederlandstalige websites gevonden in het onderzoek naar informatie over elektroconvulsietherapie op het internet

	Aantal websites
Engelstalig	32 (61,5%)
Nederlandstalig	20 (38,5%)
- Nederlands (.nl)	18 (34,6%)
- Belgisch (.be)	2 (3,8%)

DISCUSSIE

Sinds de popularisering van het internet consulteren patiënten vaak internetbronnen over psychiatrische aandoeningen en behandelingen. Er bestaat weinig wetenschappelijke literatuur over de informatie over psychiatrische onderwerpen die via het internet wordt aangeboden. Onderzoek naar websites over psychiatrische onderwerpen in het Nederlandse taalgebied is eveneens beperkt.

Sienaert (2002) vond 100.000 webadressen met de zoekterm 'ECT' en 18.000 met de zoekterm 'electroconvulsive therapy', maar doordat de zoekmachine niet wordt vermeld, is een vergelijking met de resultaten van dit onderzoek niet mogelijk.

Het is duidelijk dat er veel websites rond ECT bestaan. De websites die met Google werden gevonden, waren voor het merendeel relevant. De technische kwaliteit van deze websites was goed, maar inhoudelijk blijft er ruimte voor verbetering.

Opvallend is dat onder de Nederlandstalige websites er veel meer Nederlandse websites zijn en dat over het algemeen praktische informatie wordt geboden, zonder te vervallen in jargon. Er werden slechts twee Belgische websites gevonden, waarbij de informatie op een van die sites ook nog eens uiterst beperkt was.

Uit een recent onderzoek blijkt evenwel dat behandelaars in België vinden dat er te weinig patiënteninformatie is (Sienaert e.a. 2006). In Vlaanderen bieden 26 ziekenhuizen ECT aan (Sienaert e.a. 2006), maar er worden in ons onderzoek geen ziekenhuiswebsites met relevante informatie gevonden. Het aanbod aan Nederlandse ziekenhuis-

websites staat hiermee in schril contrast. Deze sites zijn van ziekenhuizen die ECT als behandeling aanbieden. De informatie op deze sites is vooral praktisch van aard en is er duidelijk op gericht de patiënt te informeren over de gang van zaken bij een ECT-sessie in het ziekenhuis. In het kader van dit onderzoek werd 1 Amerikaanse ziekenhuissite bezocht. Wat opviel was de meer wervende toon van de site.

Elektroconvulsietherapie blijft een controverseel onderwerp. Zoals verwacht werden dan ook enkele websites gevonden die zich tegen ECT kanten. Het valt buiten het bestek van dit artikel om dieper in te gaan op de argumentatie op dergelijke sites. Wel valt op dat de kritische sites die in het kader van dit onderzoek bezocht werden, vooral Engelstalig zijn.

Beperkingen Dit onderzoek heeft beperkingen, inherent aan de beperkte opzet en doelstellingen ervan. Doordat het internet continu verandert, is het mogelijk dat een aantal van de bezochte websites op dit moment al niet meer bereikbaar is of dat er andere interessante links zijn bijgekomen. De rangschikking van de websites gebeurde door een algoritme van de zoekmachine, wat mogelijk ook een vertekening van de realiteit oplevert. De precieze werking van het algoritme is een bedrijfsgeheim (Google FAQ 2006). Van de talrijke websites zijn er slechts 100 bezocht, wat dit onderzoek beperkt representatief maakt.

Een andere belangrijke tekortkoming ligt in het beoordelingsinstrument. De sandvikbeoordelingslijst is geen gevalideerd instrument om aan psychiatrie gerelateerde websites te onderzoeken. De gemodificeerde sandviklijst geeft een beoordeling van de bereikbaarheid (1/34 punten), relevantie (1/34 punten), technische kwaliteit (10/34 punten) en de volledigheid van de informatie (18/34 punten). Slechts 4 van de 34 punten geven enig idee over de wetenschappelijkheid (en de kwaliteit) van de aangeboden informatie via de items 'bronvermelding' en 'balans'. Ook het feit dat de beoordeling gebeurde door één persoon, die wel alle websites beoordeelde, is een beperking van dit onderzoek.

Dit onderzoek beoordeelde de websites op inhoudelijke volledigheid, wat niet hetzelfde is als kwaliteit. Voor dit laatste bestaan internationale standaarden, zoals ontwikkeld door de Health on the Net (HON) Foundation. Dit is een Zwitserse niet-gouvernementele organisatie met een speciale consulentstatus bij de economische en sociale raad van de Verenigde Naties, die verantwoordelijk is voor een gedragscode voor medische websites en gezondheidswbsites. De HON-code is gebaseerd op de volgende principes: deskundigheid, aanvullend zijn (ten opzichte van de arts-patiëntrelatie/informatie), betrouwbaarheid, bron(vermelding en actualiteit), (wetenschappelijke) bewijzen, duidelijkheid (en mogelijkheid tot meer informatie), sponsoring, openheid in advertentie- en redactiebeleid (Health on the Net Foundation 2006)

CONCLUSIE

Informatie over ECT is makkelijk te vinden en in ruime mate aanwezig op het internet. Er zijn duidelijke verschillen in het aantal gevonden websites per zoekmachine. De technische kwaliteit van de websites is gemiddeld beter dan de volledigheid van de aangeboden informatie.

De meeste internetgebruikers consulteren meerdere websites en vergelijken de gevonden informatie (Ferguson 2002). Een zoekopdracht op verschillende zoekmachines of met meerdere zoektermen zal de gemiddelde gebruiker zeker genoeg websites met informatie over ECT opleveren, waarna gericht verder kan worden gezocht. Voor een leek is het echter moeilijk om de verschillende, soms tegenstrijdige informatie naar waarde te schatten. Voor het Nederlandse taalgebied zou het invoeren van een keurmerk voor 'goede' websites, zoals gesuggereerd wordt door Ferdinand (2000), op basis van objectieve criteria en regelmatige controle (bijvoorbeeld door de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie en de Vlaamse Vereniging voor Psychiatrie) hierbij kunnen helpen.

LITERATUUR

- Broek, W.W. van den, Leentjens, A.F.G., van Vliet, I.M.M., e.a. (Red.). (2005). *Handboek Elektroconvulsietherapie*. Assen: Van Gorcum.
- Degraeve, G., Brabant, W., Audenaert, K., e.a. (2006). What the websites say: a descriptive pilot-study of suicide and the internet. Poster presented at the annual AEP-meeting, Nice.
- Ferdinand, R.F. (2000). Het internet als afdelingsfolder voor een afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 42, 543-546.
- Ferguson, T. (2002). From patients to end users. *BMJ (Clinical Research ed.)*, 324, 555-556.
- Google FAQ. (2006). Google-informatie voor webmasters. <http://www.google.com/intl/nl/webmasters/4.html>.
- Health on the Net Foundation. (2006). HON Code of Conduct (HON-Code) for medical and health Web sites. www.hon.ch/HONcode/Conduct.html.
- Internet-helpdesk. (2006). Definitie metazoekmachine. www.internet-helpdesk.be
- Sandvik, H. (1999). Health information and interaction on the internet: a survey of female urinary incontinence. *BMJ (Clinical Research ed.)*, 319, 29-32.
- Sienaert, P. (2002). Elektroconvulsietherapie op het net. *Psychopraxis*, 4, 84-87.
- Sienaert, P., Dierick, M., Degraeve, G., e.a. (2006). Electroconvulsive therapy in Belgium: a nationwide survey on the practice of electroconvulsive therapy. *Journal of Affective Disorders*, 90, 67-71.

AUTEURS

- G. DEGRAEVE is arts en psychiater in opleiding.
- C. VAN HEERINGEN is als hoogleraar psychiatrie verbonden aan de Universiteit Gent, is werkzaam als diensthoofd van de Universitaire Dienst Psychiatrie, Universitair Ziekenhuis Gent en hoofd van de Eenheid voor Zelfmoordonderzoek aan de Universiteit Gent.
- K. AUDENAERT is psychiater en kliniekhoofd van de Universitaire Dienst Psychiatrie van het Universitair ziekenhuis Gent.
- Correspondentieadres: G. Degraeve, Universitaire Dienst Psychiatrie 1K12F, De Pintelaan 185, 9000 Gent. Tel.: (0032) 2404395. E-mail: Gunther_Degraeve@yahoo.com.

Geen strijdige belangen meegedeeld.

Het artikel werd voor publicatie geaccepteerd op 22-6-2006.

SUMMARY

Information about electroconvulsive therapy on the internet – G. Degraeve, C. van Heeringen, K. Audenaert –

This article aims to provide a quantitative and qualitative assessment of the information about electroconvulsive therapy that is currently available on the internet. We carried out a quantitative assessment by entering five search terms into eight (meta)search engines. We achieved our qualitative assessment by visiting the first twenty websites generated by each search on one of the search engines, in particular Google (www.google.com), and by scoring these websites with an adapted Sandvik-score. We conclude that the scored websites are technically sound but are incomplete as far as content is concerned.

[TIJDSCHRIFT VOOR PSYCHIATRIE 48(2006)10, 797-802]

KEY WORDS electroconvulsive therapy, information, internet